

Irena Saltonaitė-Ramaneckienė

Irena Saltonaitė-Ramaneckienė – pedagogė, lituanistė, socialinių mokslų daktarė, knygų autorė, redaktorė, spaudos bendradarbė, buvusi Šiaulių universiteto (dabar Vilniaus universiteto Šiaulių akademija) dėstytoja, docentė, Lietuvių kalbos daktikos katedros vedėja.

Lenkimiškiams, tiems, kurie čia 1966–1979 m. mokėsi vidurinėje mokykloje, Irena pirmiausiai – mokyklos direktorė, lietuvių kalbos ir literatūros, o kai kam – ir anglų kalbos mokytoja bei jaunųjų kalbininkų būrelio vadovė.

Mokiausi jau vyresnėse klasėse, kai ši mokytoja paragino lankyti jos suburto lietuvių kalbos būrelio užsiėmimus. Jie motyvuodavo įtvirtinti turėtas lietuvių kalbos žinias. Bandydavome rašyti net mokslinius darbelius, kurie būdavo siunčiami rajone ir Respublikoje organizuojamiems jaunųjų lituanistų konkursams, mus kviesdavo į jų dalyvių renginius. Viename jų, kuris vyko Raseinių rajono Nemakščių vidurinėje mokykloje (dabar Nemakščių Martyno Mažvydo gimnazija), buvau apdovanota laureato diplomu. Tame būrelyje įgytos žinios man suteikė daugiau pasitikėjimo savimi, tad pradėjau bendradarbiauti Skuodo rajono laikraščio „Mūsų žodis“ redakcijoje, o vėliau joje ir įsidarbinau. Na o kai stojau į Vilniaus universitetą studijuoti žurnalistiką, egzaminų komisijoje buvusi kalbininkė prof. Aldona Paulauskienė, stebėdamasi mano giliomis žiniomis, net pasiteiravo, kur aš mokiausi ir kas buvo mano lietuvių kalbos mokytojai. Jiems, o ypač I. Ramaneckienei, aš iki šiol dėkinga, už tai, kokias pasirinkau studijas ir kad dėl to nesigailiu iki šiol.

Kai mokiausi Lenkimuose, žinojau, kad I. Ramaneckienė, vadovaudama mokyklai, studijuoja doktorantūroje. Vėliau ji apgynė mokslų daktaro disertaciją ir po kurio laiko iš Lenkimų išvyko dirbti į Šiaulius. Einant metams mūsų ryšys nutrūko, apie ją sužinodavau tik skaitydama laikraščius, o vėliau

Irena Ramaneckienė apie 2018 m. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/jpj8j>

ir vartydama internetinių leidinių puslapius. Rengdama spaudai šį leidinį, pabandžiau su ja susisiekti. Tuo metu Vokietijoje pas savo sūnų Vytautą besisvečiuojančią Ireną padėjo susirasti Šiauliuose gyvenanti jos dukra Nijolė. Mokytoja buvo kiek nustebusi, bet dėkinga, kad neužmiršau jos, paprašyta pažadėjo atsiųsti ir savo biografiją, parašyti, kaip gyvena, kuo užsiima tapusi senjore. Netrukus gavau ir jos laišką. Jame – žmogaus, save pašventusio pedagogikai, lietuvių kalbai, gyvenimo istorija. Taigi:

„...gimiau 1942 lapkričio 1-ąją Skuodo rajono Narvydžių kaime (4 km į šiaurės rytus nuo Skuodo, prie sienos su Latvija), kur buvo mano tėvo Juozo Saltono, kuriam priklausė beveik penki hektarai žemės, tėviškė. Turėjau du jaunesnius brolius – Stasį ir Eugenijų, bet abu jau senokai palaidoti. 1949 m. pradėjau lankyti už 4 km esančią Narvydžių pradinę mokyklą.

To laikotarpio beviltišką kaimo žmonių padėtį atgaivinu vartydama Interneto puslapius. Juose rašoma, kad sovietinė Lietuvos valdžia, siekdama nuslėpti prievartinę kolektyvizaciją, reikalavo, kad valstiečiai rašytų prašymus neatlyginamai paimti iš jų žemę, jos dirbimo inventorių, arklius ir pan. Į kolūkius nestojantys ūkininkai ginkluotų kolektyvizacijos vykdytojų ir strībų būdavo gąsdinami tremtimi, kalėjimu, net mušami. Dalis narvydiškių irgi buvo ištremta į Sibirą. Prisimenu, kaip neramu būdavo namuose, kai tėvas privalomai išeidavo į kaimo gyventojų susirinkimus, vykčius Narvydžių pradinėje mokykloje. Iš ten neretai grįždavo tik maždaug po paros, žinoma, nesutikęs stoti kolūkin. Neturėjome teisės nė karvutės savo buvusią pievon išvesti. Kasdien po valandą kitą ganydavau ją paupio krūmynuose. Svarbu, kad niekas įtartinas jos nepamatytų ir neatimtų.

Narvydžiuose aktyvūs buvo ir partizanai. Jie įspėdavo kolūkių kūrimo organizatorius, pirmuosius kolūkiečius, kuriuos kartais bausdavo net mirtimi. 1948 m. nukovė okupantų kolaborantus – apylinkės pirmininką, jo dukterį klubo-skaityklos vedėją ir vieną kaimo aktyvistą.

Mano tėvai, nebematydami gyvenimo kaime prasmės, 1951 m. persikėlė gyventi į Skuodą. Nors tai labai senas miestas (pirmieji rašytiniai šaltiniai, kuriuose jis minimas, yra iš XIII amžiaus), tačiau nei pradinėje, nei vidurinėje mokykloje mums jo istorijos niekas nepasakojo.

Tėvai įsidarbino Skuodo malūne: mama valytoja, o tėvas šaltkalviu. Aš, trečiojė, mokymosi miesto pradinėje skirtumo nuo Narvydžių mokyklos nejaučiau, sunkumų nepatyrė. Įsiminiau iš tų metų tik vieną dalyką – mokiniams buvo uždrausta lankytis bažnyčioje. Tokia buvo visuotinė Lietuvos tvarka. Nors Konstitucijoje buvo įrašyta, kad piliečiams pripažįstama tikėjimo laisvė, tačiau tai negaliojo ne tik moksleiviams, bet ir mokytojams, įstaigų vadovams, milicininkams, kariams, žiniasklaidos darbuotojams ir t. t. Šiuo ir kitais sunkiai suvokiamais draudimais siekta paskubinti Lietuvos žmonių ateizaciją ir bažnyčių uždarymą, nes jei bus nedaug jas lankančių, bus mažai bažnyčias galinčių išlaikyti žmonių (mokesčiai ne šiaip sau buvo padidinti). Kad neatitrūčiau nuo Dievo, neprarasčiau tikėjimo, Mama su Tėveliu didžiųjų švenčių progomis arkliuku mane veždavosi į Mosėdžio ar Lenkimų bažnyčias, kur

šnipai jų nepažinojo ir negalėjo manęs apskusti (tais laikais už bažnyčios lankymą vaikus galėjo ir iš mokyklos pašalinti; būta tokių atvejų Lietuvoje).

Vidurinėje mokykloje jokių mokymosi problemų irgi nepatyrė, priklausiau pirmūnų grupei, nors ir nebuvo absolūti penketukininkė (penketas tais laikais buvo aukščiausias žinių vertinimo balas). Geriausiai sekėsi matematika ir fizika. Teko dalyvauti ir respublikinėse tų dalykų olimpiadose. Anglų kalbos žinių ir gebėjimų įvertinimai visada buvo aukščiausi. Lietuvių kalbos žinios vieną trimestrą būdavo įvertintos penketu, kitą – tik ketvertu, labiausiai nesisekė rusų kalba. Neprisimenu, ar kada nors turėjau trimestrinį šio dalyko penketą. Taigi, Skuodo vidurinę mokyklą baigiau be medalio. Tai buvo 1960-ieji metai.

Ką toliau daryti, nereikėjo sukti galvos: privalėjome Lenkimų vidurinės mokyklos IV laidos abiturientų pavyzdžiu su klasės vadove priešakyje įsidarbinti kuriame nors kolūkyje. Kito varianto nebuvo, net ir į žemės ūkio mokyklas (tiek į aukštąsias, tiek į žemąsias) leidimo miesto partijos komitetas nedavė. Be tokio rašto mokyklos negalėjo dokumentų priimti stojamiesiems egzaminams laikyti.

Liko viena išeitis – pasirinkti darbovietę ir joje atidirbti dvejus privalomus metus. Pasirinkau septynmetę mokyklą Notėnų kaime (9 km į šiaurės rytus nuo Salantų). Iš čia nesyk net dviračiu esu važiuvisi tėvų aplankyti. Juk tik 22 kilometrai! Jaunąją notėniškių kartą mokiau lietuvių kalbos, dar ir su pradinukais teko padirbėti. Sekėsi: vaikai drausmingi, aktyviai dalyvaudavo pamokose, jiems patiko knygas skaityti, savo nuomonę apie jas išsakyti. O ir tėvai buvo suinteresuoti savo vaikų mokymosi sėkme, neauklėjo mokytojų, nenurodinėjo jiems nieko...

Po dvejų darbo Notėnuose metų, t. y. 1962-aisiais, visi keliai į ateitį tapo atviri. Tačiau svarstyti, kuriuo pasukti, neberekėjo. Pasirinkau Vilniaus pedagoginio instituto (dabar Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija) Humanitarinį fakultetą. Talentingi ir nuoširdūs dėstytojai stengėsi perduoti mums kuo daugiau teorinių žinių ir suteikti praktinių darbo įgūdžių. Gaunamos lietuvių kalbos ir literatūros žinios labai praplėtė iki to laiko turėtą supratimą apie šią mokslo sritį. Ypač dėmesinga buvau dalyko metodikos, pedagogikos ir psichologijos paskaitose. Nė pati nepajusdavau, kaip mintyse imdavau lyginti dėstytojų sakomas tiesas ir rekomendacijas su savo kuklia patirtimi, stengda-

masi atsakyti sau, ar aš taip dariau pamokose ir po jų, bendraudama su vieno ar kito amžiaus ugdytiniais.

Didelis autoritetas man buvo prof. Juozas Budzinskis (1903, Kaltinėnai–1986, Vilnius) – kalbininkas, pedagogas, nusipelnęs mokslo veikėjas (vardas suteiktas 1965 m.), publikavęs vadovėlį aukštesniajai mokyklai „Logika“ (1932 m.) ir metodikos knygą „Lietuvių kalbos dėstymas pradinėse klasėse“ (2 dalys 1960–1963). Vėliau išleista jo parašyta knyga „Lietuvių kalbos mokymas aštuonmetėje mokykloje (IV–VIII klasėse)“ (2 dalys 1968–1983). Labai domino profesoriaus straipsniai lietuvių kalbos mokymo metodikos klausimais. Be galo naudingos buvo jo paskaitos ir pratybos. Svarbiausia – prof. J. Budzinskis buvo mano bakalaurnio darbo vadovas. Atrodo, kad jam įtikau savo mąstymu bei darbo stiliumi, todėl vėliau be problemų sutiko būti mano rašomos disertacijos „Lietuvių kalbos būrelis vidurinės mokyklos IV–XI klasėse (užsiėmimų sistema ir organizavimas)“ vadovu.

Studijų metai keitė vieni kitus, bet kartu augo ir nerimas – labai bijojau artėjančio skirstymo į būsimas darbo vietas, nenorėjau, kad po studijų gaučiau paskyrimą į kokią toli nuo Skuodo esantį Lietuvos kraštą. Tad, pamačiusi skelbimą, kad Varnių vakarinė vidurinė mokykla ieško lietuvių kalbos ir litera-

Iš kairės: Irena Saltonaitė moksleivė ir ji kartu su savo klases draugėmis (antra iš kairės). Nuotraukos iš I. Ramaneckienės albumo

tūros mokytojo, bemat susisiečiau su ja ir, suderinusi rūpimus klausimus, 1965 m. gruodžio pradžioje parašiau prašymą išbraukti mane iš studentų sąrašų.

Atvykusi į Varnių vakarinę mokyklą, pirmiausia stengiausi sužinoti mokslo siekiančių suaugusių žmonių poreikius, jų turimus žinių pagrindus ir galimybes juos gilinti, tobulinti.

Į Varnius po kurio laiko atskubėjo ir buvęs mano kurso draugas Algirdas Ramaneckas, gimęs Alytaus rajono Balkasodžių kaimo valstiečių šeimoje. Tada Varniuose kito mokytojo lituanisto nereikėjo, tad jam pavyko įsidarbinti, berods, Nevarėnų septynmetėje. Kadangi apie savo automobilį tada dar net svajoti negalėjome, tai ne sykį mokytojui Algiui teko grįžti į Varnius, pėsčiomis sukariant per dešimt kilometrų. Susituokėme, bet apsisprendėme nelikti Varniuose, jei Algiui čia neatsiras darbo pagal specialybę. Neatsirado. Darbo dviem lituanistams ėmėme dairytis Skuodo pusėje. Švietimo skyrius pasiūlė Lenkimus. Pasiūlymą mielai priėmėme. Išsaugotoje darbo knygelyje šiandien randu tokią informaciją, rašytą rusų kalba:

1966-09-01. Paskirta mokytojos pareigoms į Lenkimų vidurinę mokyklą.

1967-09-01. Paskirta Lenkimų vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja.

1974-04-01. Paskirta Lenkimų vidurinės mokyklos direktoriaus pareigoms.

Darbo Lenkimuose pradžioje mano buvę dėstytojai pasiūlė / pakvietė stoti į doktorantūrą. Teko gana daug laiko skirti disertacijos rašymui. Jei ne Algio pasišventimas gaminti valgių ir talkinti kituose namų ruošos darbuose, vargu, ar būčiau įveikusi doktorantūrą. Apgynus disertaciją, 1979 m. lapkričio 22-ąją

Iš kairės: Irena ir Algirdas Ramanekai su sūneliu Vytautu ir su dukrele Nijole prie Lenkimų vidurinės mokyklos pastato. Fotografai nežinomi. Nuotraukos iš I. Ramanekienės albumo

Vilniaus valstybinio Vinco Kapsuko vardo universiteto tarybos sprendimu man suteiktas pedagogikos mokslų kandidatės vardas. [...].“

1980-aisiais Irena išvyko iš Lenkimų, kur praėjo beveik 13 jos gyvenimo metų, viena abiturientų laida keitė kitą. Lenkimuose gimė jos vaikai – dukra Nijolė ir sūnus Vytautas. Šioje mokykloje sukaupta darbo patirtimi, ypač vadovaujant lietuvių kalbos būreliui, mokytoja dalinosi su savo kolegomis – 1977 m. atskira knyguote išspausdinta I. Ramanekienės studija „Lietuvių kalbos būrelis. Teminiai darbo planai“. Leidinyje pateiktos rekomenduojamos lietuvių kalbos būrelio susirinkimų temos, darbo planai, gramatikos užsiėmimams siūlomi įvairūs žaidimai, galvosūkliai bei uždaviniai.

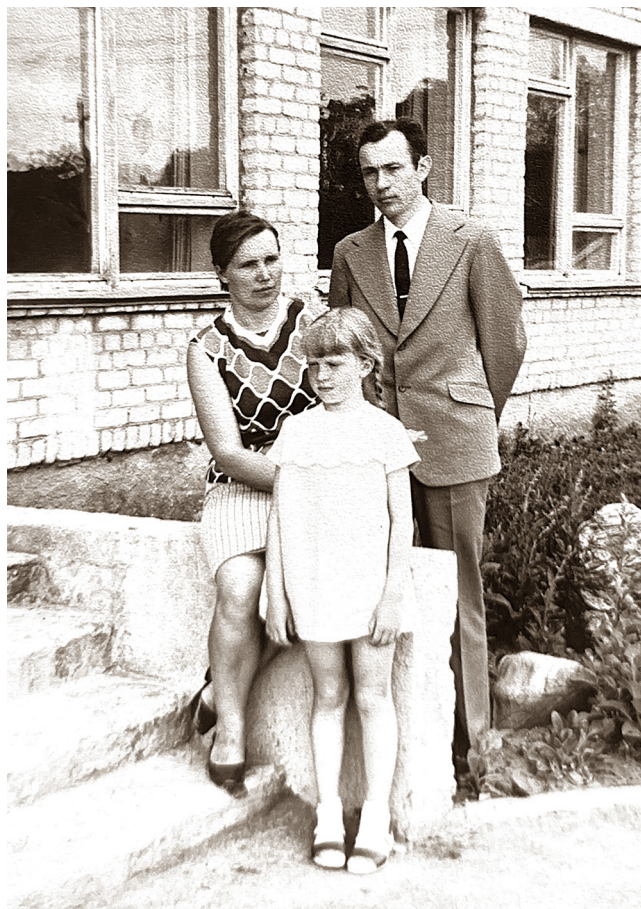
Neatsimenu, kad Irenai dirbant Lenkimuose, vadovaujant mokyklai, čia būtų kilęs koks didesnis konfliktas. Mokytoja, eidama savo pareigas, visada būdavo dalykiška ir konkreti. Tuo laikotarpiu ji jau aktyviai bendradarbiavo spaudoje – skelbdavo savo straipsnius pedagogikos, metodikos, psichologijos, kultūros temomis.

I. ir A. Ramanekų šeima, kaip ir kai kurios kitos mokytojų šeimos, Lenkimuose gyveno dviejų aukštų mūriniame name pačiame miestelio centre, šalia tuo metu veikusios valgyklos, dabartinėje Menkinės gatvėje.

Kaip susiklostė pedagogės gyvenimas vėliau?

Irena rašo:

„Direktoriavau ir mokytojavau iki 1980 metų. Mat, prof. J. Budzinskio rekomendacijų paskatinata, manęs ėmė ieškoti Šiaulių pedagoginio instituto

administracija, tikėdamasi prisikviesti darbui Lietuvių kalbos ir literatūros fakultete. Taigi, jų interesus patenkinau. O ir jie rūpinosi manimi. 1986 m. kovo 23 d. Aukščiausios atestacinės komisijos sprendimu man buvo suteiktas docentės vardas.

Šiaulių universitete dirbau iki 2006-ųjų metų. (1997–2005 m. Irena vadovavo šio universiteto Lietuvių kalbos didaktikos katedrai – D. M. p.).

Atsigręžusi atgal ir nužvelgusi nueitą gyvenimo kelią, matau, kad du dešimtmečiai atiduoti bendrojo lavinimo kaimo ir miesto mokykloms, Varnių proftechninei, kad per tą laiką dirbta su skirtingo amžiaus (nuo pradinukų iki abiturientų) ir nevienodo intelekto mokiniais. O 26-eri metai atiduoti būsimiems pedagogams ruošti: lietuvių kalbos ir literatūros mokytojams bei pradinių klasių ir ikimokyklinio ugdymo specialistams. [...].“

I. Ramanekienei dirbat Šiaulių universitete viena po kitos buvo išspausdintos kelios jos vienos bei kartu su kolegomis parašytos knygos:

- „Jei nesiseka rašyti be klaidų“, 1996 m.
- „Morfologija, sintaksė ir skyryba (kartu su Nijole Bražiene), 2002 m.
- „Kad rašytume be klaidų“, 2002.

- „Mažasis garso lingvistikos ir didaktikos žinynas“ (kartu su Dalia Bernotiene, Stasiu Tumėnu), 2003 m.
- Pagrindinio ugdymo pasiekimų egzaminas: lietuvių gimtoji kalba“ (kartu su Stasiu Tumėnu), 2008 m.
- „Lietuvių kalba (gimtoji): brandos egzaminui rengtis“ (kartu su Izabele Ūsiene), 2009 m.
- „Kad sektųsi rašyti be klaidų“, 2010, 2013 m.
- „Lietuvių kalbos egzaminui rengtis: konsultacijos dešimtokui aprašymas“, 2013 m.

Pedagogams, studentams, moksleiviams šie laidiniai tada buvo labai reikalingi.

Taigi, dirbdama Šiaulių universitete Irena tęsė Lenkimuose pradėtą mokslinę pedagoginę, metodinę ir leidybinę veiklą. Ji tuo metu aktyviai bendradarbiavo ir spaudoje, dalyvavo miesto kultūriname gyvenime, nuolat kėlė savo kvalifikaciją, pedagogams skirtose konferencijose, seminaruose, skaitydavo pranešimus.

Kuo ji užsiėmė, kaip pati kad sako, „uždariusi Šiaulių universiteto duris“ (išėjusi į užtarnautą poilsį)?

Irena savo biografijoje rašo:

„Dvi svarbiausios interesų kryptys: redagavimas ir publikacijų periodinei spaudai rašymas. Kiek redaguota knygų? Neregistruavau. Paprašydavo pažįstami sau ar savo draugams – tai ir padėdavau. [...]

Neminėsiu visų autorių, su kuriais teko bendradarbiauti ir dalykiškai bei dvasiškai praturtėti atidžiai vartant jų kūrybos puslapius. Neišvardinsiu ir vilnietės dr. Aldonos Vasiliauskiienės (1945–2025; pedagogės, Lietuvos katalikų mokslo akademijos akademikės, istorikės, žymios visuomenininkės, atminimų įamžintojos) parašytų knygų, kurias būdavau prašoma peržiūrėti lingvistiniu aspektu. Redaguodama jos knygas, pvz., 2014 m. Romoje išleistą monografiją „Vasilijaus Zinko studija „Sesuo Rafaila“, 2017 m. publikuotą dvikalbę knygą „Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: iš liaudies – liaudžiai“, susipažinau su vienuolių bazilijonų veiklos Lietuvoje istorija. Ne tik susipažinau, bet ir turėjau progų lankytis Ukrainoje, susitikti su vienuoliais, pabendrauti. Vienuolių bazilijonų temai skirta ir priešpaskutinė jos 2024 m. parašyta knyga – mokslinis informacinis leidinys „...Tegul visi bus viena“ (Jn. 17. 21), kurios dėmesio centre – šv. Juozapas. Tais pačiais 2024-aisiais metais Kupiškio krašto visuomenei buvo pristatyta ir paskutinė šios bažny-

čios istorijos tyrimams pasiaukojusios mokslininkės knyga „Tarnauti žmonėms – tai tarnauti Dievui“, pasakojanti apie Visagino miesto Garbės pilietį, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos kleboną Vytautą Rapalį, 2024-aisiais šventusį šešiasdešimtmetį.

2020 m. teko garbė redaguoti iš Alytaus kilusios muzikalios poetės (beveik šimtas jos eilėraščių yra virtę dainomis), čikagietės Sandros Avižienytės knygą „Psichopatija“ ir susipažinti su Amerikos psichiatrijos-neurologijos tarybos bei Kanados karališkojo gydytojų koledžo sertifikuotu neurologu (specializacija – vaikų neurologija) ir profesionalaus meno, kuri grindžia neurobiologijos tyrimais, kad metaforiškai atskleistų mąstymo ir sąmonės procesus, autoriumi Audriumi Pliopliu. Bendravimas su šiomis asmenybėmis ir jų kūryba sužadino poreikį pasidalinti sukauptomis žiniomis periodiniuose leidiniuose. Taip „Šiaulių naujienose“ atsirado straipsniai „Mūsų mąslės laukiant „Poetinių pašnekesių“ popietės universiteto bibliotekoje“ (2018-04-06), „Sandra Avižienytė „Psichopatija“ mokslinė ar poezijos knyga?“ (2021-02-05) ir „Intriguojantys čikagiečio Audriaus Plioplio meno kūriniai, kaip ir visa jo veikla“ (2021-04-24). [...]

Širdį glosto ir mintis, kad pagalbos lingvistiniu aspektu pagerinti ruošiamos knygos tekstus paprašė kun. Virginijus Grigutis – nuo 2014-ųjų religinio gyvenimo puoselėtojas Vokietijoje, Vasario 16-osios gimnazijos tikybos mokytojas, sielovadininkas ir Lampertheimo parapijos kapelionas.

Mane redagavimas masina galimybė sužinoti ką nors nauja, patikslinti savo supratimą kuria nors tema ir pagelbėti prašančiajam. Na, o straipsnių rašymas – tai galimybė pasidalinti su kitais patirtais išpūdziais, išsakyti savo nuomonę vienu ar kitu klausimu ir pan. Šį darbą dirbu apie atlyginimą negalvodama, nes honorarų už publikacijas niekas nemoka; džiaugiesi, kad pačiam nereikia mokėti, kad spausdina už aciū. Svarbiausia – skaitytojų vertinimas. Jei pasirinktoji tema patraukli, jei įdomiai ją interpretuoji, sulauki teigiamų atsiliepimų.

Biografija, pasak Irenos, „ne vien datos ir darbai. Dalį jos sudaro asmeninis gyvenimas“. Ką svarbiausio čia ji išskiria? Kuo tapo Lenkimuose gimę Ramaneckų vaikai?

„Su vyru Algirdu (1938–2010) užauginame dukrą ir sūnų. Duktė Nijolė (g. 1967) kartu su vyru

Gintaru gyvena Šiauliuose. Turi tris suaugusius vaikus – dukrą Viktę, du sūnus – Martyną ir Andrių. Neįkalbinėjama pasekė mano pėdomis. Dirba Vytauto Didžiojo universiteto Šiaulių akademijoje. Docentė. Dėstomieji dalykai: ikimokyklinis ir priešmokyklinis gimtosios kalbos ugdymas, lietuvių kalbos didaktika. Profesinė interesų kryptis panaši į mano. Ieško pačių įvairiausių būdų, kaip pasitelkti pasakus vaikams auklėti, jų kalbiniams įgūdžiams ugdyti, kūrybiškumui puoselėti.

Sūnus Vytautas (g. 1979) sukūrė šeimą Vokietijoje ir su žmona Anna augina sūnų Emilį. Jo profesinį pasirinkimą sieju su vienu anekdotiškai atrodančiu nutikimu. Kąkuriais priešmokykliniais metais iš Šiaulių nuvykome pasisvečiuoti pas mano studijų draugę Izabelę Ūsienę į Druskininkus, gyvenusią tarp tankių miškų, skaidrių ežerų ir gydomųjų šaltinių. Sveiku, bet miestiečiams neįprastu kurorto oru kvėpavome apie savaitę. Kai su sūnumi atėjome į autobusų stotį, kad grįžtume namo, išgirdau jį sakant: „Mama, kaip skaniai čia benzinu kvėpia!“ Vėliau nesyk pasišaipydavome iš to vaikiško džiaugsmo... 2003-iais metais sūnui Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete buvo suteiktas vadybos ir verslo administravimo bakalauro kvalifikacinis laipsnis. Įsidarbinti pagal įgytą profesiją neskubėjo, nes traukė tolimųjų reisų maršrutai. „Fūros“ (tolimųjų reisų mašinos) jo vairuotos nesyk net už Uralo kalnų, į Kazachstaną, į ne vieną Europos šalį... Tačiau sūnaus dėmesys mašinoms su „kvėpiančiu benzinu“ tuo neapsiribojo. Lietuvos ekstremalaus sporto klubų asociacijos dokumente, išduotame 2013-07-24, rašoma: „Nuo pat 1999 m. iki 2011 m. Vytautas Ramanecas aktyviai dalyvavo Šiaulių automobilių sporto klubo „Buliai“, vėliau Lietuvoje ekstremalaus sporto klubų asociacijos veikloje. Kasmet dalyvaudavo „Bulių kautynių“ čempionatuose Lietuvoje, autokroso, džipų varžybose. Yra pelnęs ne vieną prizinę vietą ekstremaliame automobilių sporte. 2005 m. buvo apdovanotas taurė, kaip tuo metu Lietuvoje atlikęs ilgiausią šuolį automobiliu – 23,5 m (per sustatytus automobilius), pagerindamas ankstesnius šuolių rezultatus“. Dar

rašoma, kad „Lietuvoje vienetai žmonių, pasiryžusių atlikti šuolį automobiliu“. Toliau charakteristika: „...ištvėringas, puikiai įvaldęs ekstremalaus važiavimo įgūdžius, žaibiškai įvertina susidariusią situaciją ir randa tinkamą sprendimą, įveikdamas varžovus...“ Matyt, dėl to ir buvo atestuotas Lietuvos ekstremalaus sporto klubų asociacijos teisėju. Vytauto sąsajos su mašinomis nenutrūko užbaigus sporto karjerą. Vokietijoje, pasitelkęs kompiuterį lengvųjų automobilių ligoms gydyti, rūpinasi jų remontu.“

Užbaigiant pasakojimą apie Mokytoją, pravartu žvilgtelėti ir į jos archyvą, kuriame per tuos kelis dešimtmečius nugulė įvairūs apdovanojimai, profesinio darbo įvertinimai. Jų – visas kalnas.

I. Ramanėckienė yra apdovanota Švietimo žymūno ženkleliu, medaliu „Už šaunų darbą“, trimis Lietuvos Respublikos švietimo ministerijos garbės raštais, 1992 m. – Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos Padėkos raštu. Ji už aktyvią mokslinę, pedagoginę ir metodinę veiklą, nuoširdų visuomeninį darbą yra gavusi ir daugiau kaip dešimt Šiaulių universiteto ir Šiaulių miesto visuomeninių institucijų Padėkų raštų. 2013 m. jai įteiktas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos ženklelis, 2014 m. – Ukrainos Švenčiausiojo Išgelbėtojo provincijos (OSBM) protoigumeno ir Briuchovičių (Lvovo apskritis) Josyfo Veljamino Rutschio filosofijos-teologijos studijų bazilijonų instituto rektoriaus pasirašytais Garbės raštas ir Padėkos raštas. 2018 m. Irenai įteiktas Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus Padėkos raštas. Ji yra gavusi ir Kamajų savivaldybės Padėkos raštą už Kamajų parapijos vertybinių ženklų puoselėjimą, svarios informacijos plačiai visuomenei pateikimą. Na o per paskutinįjį penkmetį Mokytoją pasiekė ir du Lietuvos Respublikos Seimo Padėkos raštai.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Irenos Saltonaitės-Ramanėckienės išsamus gyvenimo ir veiklos aprašymas, 2025 m. spalio mėnesį jos atsiųstas knygos autorei.